

Perashat Bamidbar 5783

Velas: 6:48 pm

Fin Shabat 1: 7:43 pm - R”T: 8:19 pm

Fin Shabat 2: 7:51 pm - R”T: 8:19 pm

מעשה המשפט

Marcos y Lety Amiga

Maasé Bet Din

Rab Reubén Almog

חבר בה"ד אמת ומשפט

Lo que no te habrías imaginado sobre Halajot Ribit (preguntas para compartir en la mesa de Shabat)

1. "... te presto dinero con la condición que estudies Mishanyot para mi Hatzlajá (éxito)". ¿Esto es Ribit?

Respuesta: Cuando la Torá nos advierte sobre la prohibición de Ribit (prestar dinero con intereses), lo dice de manera textual: "...intereses de cualquier tipo, sea interés en dinero o interés en comida o cualquier cosa".

Entonces, en nuestro caso que el préstamo está condicionado a que el deudor estudie Mishanyot para el bien del prestamista, es esto Ribit Ketzutzá (Ribit de la Torá).

2. "Te presto dinero con la condición que des 500 pesos a cierta persona conocida".

Respuesta: Es Ribit Ketzutzá, ya que al momento que se comprometerse el deudor a dar una Tzedaká a un tercero por motivo del prestamista, es considerado como si se lo da al prestamista mismo (מדון ערב).

3. "Te presto dinero, pero tira esa ropa a la basura".

Respuesta: Es Ribit Ketzutzá, ya que al momento de que el deudor lo tira a la basura, es como si lo recibe el prestamista y el lo tira (מדון ערב).

4. "Te presto dinero con la condición que dones dinero para los pobres Leiluy Nishmat Rabi Yeshaya Ben Rabi Moshe MiKerastier" (que es considerado por el prestamista como una Segulá de Parnasá).

Respuesta: Siendo que este donativo es considerado por el prestamista como una Segulá para recibir Parnasá, y el deudor lo hace para que se considere como si el prestamista lo dona, es esto Ribit Ketzutzá, ya que se está viendo directamente beneficiado por el préstamo.

4. Le dijo a su ex yerno, "te presto dinero con la condición de que cumplas con tu compromiso (que hicimos en el Bet Din) de dar la pensión acordada a mi hija mes con mes".

Respuesta: Siendo que es una obligación del ex yerno cumplir con su compromiso, y obviamente "comprometerse a cumplir sus compromisos" no significa ningún incremento, no existe ningún incremento por el préstamo, y está permitido.

5. Te presto dinero con la condición que te pongas Tefilín diario.

Respuesta: Es un tema dudoso, porque por un lado le condiciona cumplir con sus obligaciones, y el deudor no estaría dando al prestatario ningún incremento, por otro lado el deudor posiblemente se beneficia con el honor y el mérito de ser recompensado (Del Cielo) por hacer que su compañero cumpla con sus obligaciones.

6. Te presto dinero con la condición que des 1000 pesos a la Tzedaká, Leiluy Nishmat Rabi Meir Baäl Hanes.

Respuesta: Si esta Tzedaká es en beneficio del prestamista (como si él la diera, tanto que pretende deducirla de sus obligaciones de Maäser), es Ribit Ketzutzá, ya que el deudor goza de la Tzedaká otorgada.

Y aún si esta Tzedaká es en beneficio del deudor, ya que no es una obligación del deudor, también está prohibido y es Ribit Ketzutzá (ya que no es menos que cuando le dice "te presto, pero tira esa ropa a la basura", que mencionamos anteriormente que es Ribit Ketzutzá).

Halajá Lemaasé

Pregunta: Al Jajam del Minián o al Jazán fijo del Minián se les olvido contar el Omer un día competo tanto en la noche como de día y perdieron la Berajá.

¿Pueden seguir contando con Berajá y sacar a los demás Yedé Jobá de la Berajá?

Respuesta: Toda persona que está obligada a cumplir la Mitzvá puede sacar Yedé Jobá a los demás de la Berajá, ya que "Kol Israel Arevim Ze Lazé".

Por lo tanto sostiene el Maamar Mordejay (תפ"ט סי"ק) "ya que la persona está obligada a contar el Omer puede sacar Yedé Jobá a los demás, aunque para sí mismo ya no podría contar con Berajá

después de que perdió la Berajá".

Sin embargo los Poskim le discutieron, ya que únicamente en el caso que él mismo podría decir la Berajá, aplica el Din de Arbut para sacar Yedé Jobá a los demás, pero en el caso que ya perdió la Berajá no podemos dejarlo que diga una Berajá que el en esta situación no está obligado a decirla ya que ya perdió la cuenta del Omer una vez (פרי"ח שם, שער"ח) (ובה"ח סי"ק צ"א שם בשם הפוסקים).

Por lo tanto, aún en el caso que el Jazán o el Jajam normalmente dicen la Berajá antes que el público, en este caso no podrán decir la Baraja y tendrá que decirla alguien más (ילקוט סי תפ"ט).

Maasé Sheayá

¿Ruaj Hakodesh?

"¡Rebel! ¡Por favor! ¡Necesito una Berajá para que se cure mi esposa!", le pidió desesperado un hombre al Admur de Alexander, el Ismaj Israel.

"Claro que sí, te la daré... ¿Qué fue lo que pasó?", preguntó el Rebe.

"Ella estaba encendiendo el fuego, y se quemó. Al principio no le dolió tanto, pero ahora después de unos días está sufriendo mucho y sus padecimientos son insoportables".

"El Admur escuchó con atención el relato, y luego de preguntarle el nombre de la mujer, le dio su Berajá para que tenga Refuá Shelemá".

Cuando terminó su plegaria, le dijo al hombre: "Bueno, de ahora en adelante deben ser más respetuosos con el cumplimiento de las leyes de Shabat".

El hombre bajó la cabeza, en señal de aceptación y vergüenza, y se comprometió a cuidar Shabat tanto él como su esposa y toda su familia.

Cuando se retiró, los alumnos del Rebe que estuvieron presentes en esa ocasión, le dijeron sin salir de su asombro: "¡Esta es una prueba evidente de que usted tiene Ruaj Hakodesh!".

"¿Por qué dicen eso?". "¡Rebel! ¡Lo hemos visto con nuestros propios ojos! ¡Supo, sin que se lo dijera, que no respetaba Shabat!".

"¡Fue muy sencillo y sin recurrir al Ruaj Hakodesh!", respondió. "Les explico: En la Torá figura que Abraham Abinu, el tercer día de su Berit Milá era cuando más sufría de su operación. También los habitantes de Shejem, tres días después de haberse circuncidado, fueron atacados por los hijos de Yaacob, porque estaban dolidos. De aquí aprendemos que el tercer día posterior a un accidente, es el más doloroso de todos. Cuando vino el hombre me dijo que en el momento de haberse quemado su esposa al encender el fuego, no le dolió tanto, pero que ahora no lo podía soportar, por lo que tenía que ser el tercer día de su accidente. Hice el cálculo y me di cuenta de que el día que encendió el fuego, fue en Shabat. Por eso le pedí que de hoy en adelante empiece él y su familia a cuidar Shabat".

בענין מצות זכירת מעמד הר סיני

קרא והשמר לך וגו' קאי אמעמד הר סיני, יש לתמוה עלייהו מהמשנה באבות, שאומרת שלא זה קאי על שיכחת התורה.

וכן איתא במנחות (דף צ"ט): "אמר ר"ל כל השוכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו, שנאי השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח", (וק"ק שר"ל אמר זאת מעצמו, והרי היא משנה באבות), אלמא דקאי אזכירת התורה, ולא אזכירת מעמד הר סיני, ודברי הרמב"ם צ"ע.

וראיתי בספר בתורתו יהגה (ח"א פ"י הע' 2) שכתב בשם הגרי"פ על הרס"ג, דע"כ מה שדרשו במשנה דקאי אלימוד התורה, היינו אסמכתא בעלמא, דבאמת פשטא דקרא קאי אמעמד הר סיני.

אלא דק"ק, דכיון שמצאנו לחז"ל במשנה באבות שדרשו פסוק זה לגבי השוכח דבר מתלמודו, ולא מצאנו בדברי חז"ל שלמדו פסוק זה כפשוטו, דקאי על השוכח את מעמד הר סיני, א"כ איך הרמב"ם והרמב"ן פירשו כפשטא דקרא דקאי על מעמד הר סיני, וממילא הכריחו שהמשנה באבות היא אסמכתא בעלמא.

וכתב שם שבספר ברית משה בפירושו על הסמ"ג (ל"ת י"ג) הביא סמוכים לדברי הרמב"ם והרמב"ן דקרא קאי על מעמד הר סיני ולא על לימוד התורה בעצמו, מדאיתא במדרש שיר השירים (פרק א' ב') "פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, איך היה הדיבור מדבר עמך", אלמא דקאי על הצורה של מעמד הר סיני.

(ה) היכן אנו מקיימים מצוה זו: יש לעיין היכן אנו מקיימים מצוה זו של זכירת מעמד הר סיני.

כתב המג"א (סי' ס' סק"ב) בשם הארי"י ז"ל "איתא בכוננות ובכתבים והזכירות הללו הם מ"ע לכן כשיאמר ובנו בחרת זיכור מתן תורה, וקרבנו מעמד הר סיני, לשמך הגדול מעשה עמלק שאין השם שלם, להודות על הפה לא נברא רק להודות ולא לדבר לשון הרע והוה זכירת מעשה מרים, וזכרתה את כל מצות ה' זהו שבת ששקולה כנגד כל המצות וכו'".

עוד כתב המג"א שם "וצריך טעם למה תקנו לקרות פרשת עמלק מה שלא תקנו בזכירות אחרים, וי"ל דמתן תורה יש לנו חג עצרת, וה"ה שבת, ומעשה מרים ומעשה העגל לא תקנו מפני שהם גנותן של ישראל", וקשה דכבר כתב שזוכרים מעמד הר סיני כשואמרים וקרבנו מלכינו, ומה קשה לו למה לא תיקנו לקרוא פרשה מיוחדת, ולמה הוצרך לומר שזוכרים זאת בחג השבועות, הלא בכל יום זוכרים את זה בוקרבנו מלכינו.

וי"ל שהבין המג"א דודאי אי"ז תקנת חז"ל ליזכור מעמד הר סיני כשואמרים וקרבנו מלכינו, אלא זה רמז שחידש הארי"ז, ולכן קשיא ליה למה חז"ל לא תיקנו לקרוא פרשה במיוחד בשביל זה.

ועדיין יש להקשות מאי קא משני, דהלא אין חובת זכירת וסיפור מעמד הר סיני בחג השבועות, כמו שיש מצות סיפור יציאת מצרים בפסח, ואם כונתו לקריאת התורה שבחג השבועות, שקוראים את עשרת הדיברות, ודאי אי"ז חובה מיוחדת כקריאת פרשת זכור, אלא כקריאת התורה של שאר ימות השנה, שבפשוטו היא חובת ציבור, ותדע שמי שלא יכל ללכת לביה"כ לשמוע את הקריאה, א"צ להקפיד לשמוע אותה במקום אחר, ועוד שלא הצריכו את הנשים לבא לביה"כ לשמוע קריאת התורה כמו בזכור, וכאן בודאי הן חייבות, כי זהו לאו שנאמר "השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים", (ואף שלדעת כמה ראשונים הנשים פטורות מקריאת התורה בפרשת זכור, היינו משום שאינן בנות מלחמה כמו שפירש המנח"ח, אבל במעמד הר סיני בפשוטו חייבות בודאי), ועוד דגם בפרשת יתרו ובפרשת ואתחנן קוראים עשרת הדיברות, וצ"ע.

עוד קשה, מש"כ שמעשה מרים ומעשה העגל לא תיקנו מפני

(א) כתיב בפרשת ואתחנן (פ"ד פ"ט) "רק השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייד, והודעתם לבניך ולבני בניך, יום אשר עמדת לפני ה' אלוך בחורב", ובפשוטו היא מצוה לזכור מעמד הר סיני, וכ"כ הרמב"ן שם, וגם בספר המצוות בשיכחת הלאוין (לאו ב') וכתב שהרמב"ם שכתב למנות מצוה זו לזיכור מעמד הר סיני, ובאמת צ"ב למה הרמב"ם לא מנאה.

ויש מקום לומר דהנה תנן באבות (פ"ג מ"ח) "רבי דוסתאי ברבי ינאי משום רבי מאיר אומר כל השוכח דבר אחד ממשנתו מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו שנאמר רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך", אלמא דחז"ל במשנה הבינו שפסוק זה בא להזהיר שלא לשכוח את התורה שלומדים, ולא קאי אמעמד הר סיני.

וי"ל שכך הבין הרמב"ם, וס"ל שזה נכלל במצוה של תלמוד תורה, ומנה אותה הרמב"ם (מ"ע י"א) ויליף לה ממה שנאמר ושנתם לבניך, דצריך ללמוד תורה, וליזכור אותה, והוא דחוק.

(ב) אלא דעיי' ברמב"ם באגרת תימן שכתב בזה"ל "וכמו כן זכרו מעמד הר סיני שצונו הקב"ה לזכרו תמיד, וגם הזהירו מלשכחו אותו, וצונו ללמד אותו לבנינו כדי שיגדלו על תלמודו, הוא מה שנאמר רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייד והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב", הרי להדיא דס"ל להרמב"ם דקאי קרא על מעמד הר סיני, והיא מצוה עשה לזכור, וגם מצוה לא תעשה שלא לשכוח אותו, וא"כ הדרא הקושיא לדוכתא למה השמיטו ממניין המצוות.

ועיי' במגילת אסתר על שכחת הלאוין שכתב דמה שהרמב"ם לא מנה לאו זה היינו משום שבשורשי המצוות (שורש ד') יסוד הרמב"ם שלא מונים במנין המצוות אותם מצוות שהם כוללות את כל התורה, כגון מה שנאמר בפרשת משפטים "ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו", ובפר' קדושים נאמר "את הקות' תשמרו", וכל כה"ג, וכמו כן י"ל דמה"ט לא מנה מצוה זו לזיכור מעמד הר סיני, כיון שהיא מצוה הכוללת את כל התורה, וכמש"כ שם הרמב"ן, וכן הרמב"ם באגרת תימן, שהוא יסוד האמונה לכל התורה.

וכע"ז כתב המגילת אסתר לגבי מה שמנה הרמב"ן בשיכחת הלאוין (א') את המצוה של אמונה בה', שנצטוונו שלא נשכח אמונתו יתברך, וליישב שיטת הרמב"ם שלא מנאה כתב המגילת אסתר דכיון שהיא מצוה כוללת, לא נכללת במנין התרי"ג.

(ג) כ"ז הוא ביחס ללאו השמר לך ושמור נפשך מאוד וכו', אבל לגבי העשה ד'הודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב" כמדומני שנחלקו הרמב"ם והרמב"ן בפירושו.

דמלשון הרמב"ם באגרת תימן משמע דגם זה קאי על מעמד הר סיני, עיי"ש, ואילו הרמב"ן בשיכחת הלאוין שם בסוף דבריו נראה שהבין דקאי על לימוד התורה, עיי"ש, אבל המגילת אסתר הבינו שגם להרמב"ן קאי עשה ד'הודעתם לבניך" אמעמד הר סיני. והמגילת אסתר חלק על הרמב"ן בזה וכתב דבגמ' משמע שעשה זה קאי את"ת ממש, שצריך ללמדה לבניו ובני בניו.

ונמצא מחלוקת בביאור המצוה עשה ד'הודעתם לבניך ולבני בניך אי קאי אמתן תורה, או אתלמוד תורה.

והנה בשלמא לסוברים דקאי את"ת י"ל שלא נמנה במנין התרי"ג כי נכלל בעשה של ת"ת, אבל לסוברים דקאי אמעמד הר סיני, קשה למה לא נמנה עשה זה, ואף הרמב"ן גופיה לא מנאו, וצ"ע.

(ד) והנה אחרי שהדבר מוסכם בין הרמב"ם ובין להרמב"ן דהאי

שהם גנותן של ישראל, וכי מחמת זה עקרו מצוה מן התורה.

ועיי' במחצית השקל שכתב, דהנה המג"א כאן ציין לדבריו בהל' ד' פרשיות (סי' תרפ"ה) ושם כתב המג"א דודאי מן התורה יוצא בקריאת פרשת זכור כשקוראו בפרשת בשלה או כי תצא, אלא שתקנת חז"ל לקרותה קודם פורים, וא"כ הוא הדין בהני זכירות שכתב המג"א כאן ג"כ יוצאים במה שקוראים אותו באותו שבת שהמה כתובים באותה פרשה, מ"מ קצת קשה דהוה להו לחז"ל לתקן להם קריאה מיוחדת, וע"ז משני דכיון שהם גנותן של ישראל, לא תיקנום. וי"ל דכמו"כ ידי חובת מעמד הר סיני יוצאים מדאורייתא בפרשת יתרו ובפרשת ואתחנן.

ודבריו מחודשים מאוד, דלפ"ז בודאי קריאת זכור אינה דאורייתא, כי כבר יצאו בכי תצא. וגם ע"ז קשה איך יוצאים מדאורייתא בקריאת התורה דעלמא, כל זכירה בקריאתה, דהלא לא מכוונים לצאת, וקיי"ל (סי' ס') דמצוות צריכות כוונה.

שו"ר בטור בהל' ברכות התורה (סי' מ"ו) שכתב "ועוד יש ברכה אחרת על התורה בא"י אמ"ה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו בא"י נתן התורה, ויכוין בברכתו על מעמד הר סיני אשר בחר בנו מכל העמים וקרבנו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש ונתן לנו את תורתו הקדושה שהיא בית חיינו כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום", הרי לדבריו מקיימים מצוה זו בברכות התורה.

אשר על כן יוצא, שלכאורה הדבר מוסכם שיש מצוה דאורייתא לזכור מעמד הר סיני, ולא ברור למה לא תיקנו חז"ל לקיימה בזמן ובמקום מסויים.

(ו) על כן כל אחד יחוס על נפשו, ויראה לזכור מעמד הר סיני עכ"פ פעם אחת בשנה, ובפרט בחג השבועות, ויספר לבניו את הנסים שהיו שם לקיים את המצוה עשה של והודעתם לבניך ולבני בניך לפי דעת הרמב"ם באגרת תימן.

(ז) טעם המצוה: והנה בטעם מצוה זו כתב הרמב"ן דהיינו משום שהוא עמוד האמונה, וכפי שהאריך הרמב"ם בהל' יסודי התורה. וגם הרמב"ם באגרת תימן שם בהמשך דבריו כתב "וראוי לכם אחינו, שתגדלו בניכם על המעמד ההוא הגדול, ותספרו בתוך קהל ועדה גדולתו והדורו שהוא עמוד שהאמונה סובבת עליו, והטענה המביאה לידי אמת, וגדלו המעמד ההוא על כל גדולה כמו שגדלו הקדוש ברוך הוא, שנאמר כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך, ודעו אחינו, בברית הזאת ובסברה הזאת, שהדבר הגדול הזה שנראה במציאות שהעיד עליו מבחר כל העדים שלא היה מקודם כמוהו וכן לא יהיה אחריו כמוהו, והוא שתשמע אומה אחת בכללה דבור הקדוש ברוך הוא ושתראה כבודו עין בעין, ודבר זה היה שתתחזק האמונה חזק שלא ישנהו משנה, ויגיע לנו על ידי האמת כדי להעמיד רגלינו לכל ימעדו אשורינו בעתות כאלו".

אמנם קשה, דמשמע שצריך לזכור את הנסים והנפלאות שהיו שם, וכמבואר בלישנא דקרא, "אשר ראו עיניך", וכ"כ הרמב"ן, והרמב"ם הנ"ל.

ואם ענין המצוה הוא משום שהוא מקור האמונה, א"כ לכאורה לא מובן כ"כ למה צריך לספר על הנסים והנפלאות שהיו שם, הלא העיקר הוא לדעת שהקב"ה נגלה בפני כל ישראל, ומאי נפק"מ מזה שהיו קולות וברקים, חושך ענן ועפרל וכו', ואפשר שזה חלק מחזיון האמונה.

ובאופן אפש"ל שיש ענין אחר בזכירת מעמד הר סיני, עם כל הנסים והפרטים שגלו עליו, שזה מראה לגדול המתנה שקיבלנו מהקב"ה, שכיון שהקב"ה עשה שינויים כ"כ גדולים בטבע בעת מסירת התורה, זה מוכיח שהוא דבר גדול מאוד.

DINÉ TORÁ

Comuníquese al cel. (+52) 55 3214 4312

SERVICIOS

Contrato de renta, venta, preventa, inversión, sociedad, testamentos, Heter Iská otros.

ASESORÍA

Consultas telefónicas, citas, preguntas.

CONTÁCTANOS

Cel. (+52) 55 3214 4312 Email: Betdinemetumishpat@gmail.com Dirección: Moliere 128, Polanco, CDMX